

[Tesdaorp.]

„Alle indskrænkninger i den fri og lige adgang til erhverv, som ikke er begrundede i det almene vel, skal hæves ved lov.“

Lovforslaget, som det foreligger, gør efter min mening indgreb derved, at aktieselskaber, som i dag ikke ejer landbrugsjord, fremtidig generelt fratages retten til at drive landbrug uden dispensation, og det må efter min mening anses for meget tvivlsomt, om almenvellet tilsiger et sådant indgreb i næringsfriheden.

Lovforslagets afsnit B drejer sig om at søge fremskaffet jord til ny udstykning og tillægsjord fra bestående selskaber og institutioner, som ejer og driver landbrugsjord. Man skærper i lovforslaget jordlovsudvalgets opgave ved at pålægge det at undersøge, om der findes egnet jord hos de pågældende institutioner, og man pålægger dernæst jordlovsudvalget at bane vejen frem til et køb og at foretage dette køb.

Sådan som vi kender forholdene, synes jeg egentlig ikke, at jordlovsudvalget trænger til nye opgaver. Mange finder i forvejen, at jordlovsudvalgets apparat er stort nok, og jeg tror, at jordlovsudvalget selv må indrømme, at det kniber med at ekspedere det forhåndenværende arbejde inden for en rimelig tid. Men rent bortset fra dette er der meget, der tyder på, at man mere trænger til at undersøge, om en fortsat udstykning overhovedet er hensigtsmæssig, end at finde frem til nye kategorier af jord til udstykning. En sådan tilbundsgående undersøgelse af hele spørgsmålet om udstyknings fortsatte hensigtsmæssighed har det konservative folkeparti flere gange foreslået skulle sættes i gang, men vi har endnu ikke kunnet samle et flertal for en sådan undersøgelse.

Om spørgsmålet om at fremskaffe jord fra bestående institutioner siger lovforslaget yderligere i § 5, at de bestemmelser i fundatser og vedtægter, som hidtil har forhindret visse stiftelser i at sælge jord, ikke skal være gældende mere. Som retfærdiggørelse for denne paragraf henviser man bl. a. til, at man for et par år siden her i det høje ting ved lov ophævede familiepengefideikommissionerne. Om denne sag er der det at sige, at tiden og navnlig beskatningsforholdene i den grad var løbet fra pengefideikommissionerne, at et flertal af disse

fideikommissioners besiddere selv ønskede dem ophævet, men tiden er jo ikke løbet fra stiftelserne.

Jeg tænker i denne forbindelse, når jeg tæter om tiden, ikke på de damer, og hvem det nu ellers måtte være, som måske bor i hovedbygningerne, og som man tit fæstner sig ved, idet man spørger, om det er for disse damers skyld, at man skal opretholde et stort gods som f. eks. Vallø eller Vemmetofte. De bor der, og det har de deres gode ret til; og også til det, de eventuelt nyder godt af fra disse stiftelser, har de deres gode ret. Men der er andre forhold, som i dag betyder mere med hensyn til spørgsmålet om stiftelsernes bevarelse. Disse stiftelser med deres samlede arealer af jorder og skove, hvor så og så mange forpagtere og funktionærer har deres virksomhed og udkomme, er også i høj grad steder, hvor mange andre samfundsborgere færdes og har glæde af bevarede landskaber og naturværdier. Det er steder, hvor meget almindeligt friluftsliv og sportsliv kan finde et åndehul, og det er langt fra ligegyldigt, om disse institutioner stadig er levende landbrugsejendomme, hvor der er noget, hvor der sker noget, og hvor der arbejdes — eller de ikke er det.

Jeg tror, det vil gå sådan, når man skal se lidt ind i fremtiden, at man vil få mere og mere interesse i at bevare, hvad vi har tilbage af den slags. Hvis man blot ser en menneskealder frem, vil der være endnu flere mennesker i dette land, og der vil være endnu flere biler, veje og fabrikker — sådan skal det helst gå, hvis det skal gå godt — og så vil sådanne steder som disse stiftelser simpelt hen være oaser, som man vil være lykkelig over er bevaret. Og hvorfor så ikke netop værne om stiftelserne som de halvofficielle ejendomsområder, de netop er? Således bliver de administreret og opfattet og brugt; det er i virkeligheden ikke nogen dårlig ordning.

Nu vil man rimeligvis fra dem, der vil forsvare dette lovforslag, sige, at det stadig efter dette lovforslag er et frivilligt spørgsmål, om bestyrelserne vil sælge jord. Men jeg tror nu, at det vil blive ret vanskeligt for en bestyrelse, hvis ikke der er noget, der værner stiftelserne, at stå imod et politisk pres og undlade at sælge jord. Og hvis man så siger: ja men det vil jo ikke blive megen jord, man ønsker, så vil det let kunne gå,